

<https://helda.helsinki.fi>

Kotieläinten lisääntymistieteen ja ambulatoisen klinikan opetus alkoi 60 vuotta sitten : Osa 2

Katila, Terttu

2020-03

Katila , T 2020 , ' Kotieläinten lisääntymistieteen ja ambulatoisen klinikan opetus alkoi 60 vuotta sitten : Osa 2 ' , Suomen eläinlääkärilehti , Vuosikerta. 126 , Nro 2 , Sivut 94-99 .

<http://hdl.handle.net/10138/317336>

unspecified
publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

Osa 2. Kaksiosainen kirjoitus käsittelee Hautjärven osuutta kotieläinten lisääntymistieteen ja ambulatorisen klinikan opetusta eli vuosia 1959-1996. Tämä on kirjoituksen toinen osa., jossa muistellaan kliinistä työtä, tutkimusta, ilmapölyä ja johtajuutta sekä Hautjärven loppua.

Kotieläinten lisääntymistieteen ja ambulatorisen klinikan opetus alkoi 60 vuotta sitten

Ensimmäiset yhdeksän opiskelijaa tulivat Hautjärvelle Oslost vuonna 1959, jolloin obstetriikan ja gynekologian professorina ja Hautjärven johtajana toimi sen suunnittelija ja ensimmäinen opettaja Ralph Moberg. Matti Alanko nimitettiin professoriksi vuonna 1983, ja hän erosi vuonna 1995 Hautjärven lopun alkaessa häämöttää.

Teksti: Terttu Katila-Yrjänä

Kuvat ellei toisin mainita: Saaren klinikan arkistot

Kesällä oli turvallisempaa kaataa eläin nurmikolle kuin ahtaaseen leikkaussaliin. Satu Pyörälä poistamassa hevosesta seipään kappaletta. Pitkäaikainen eläintenhoitaja Martti Lampola avustaa.

Ambulatorisen klinikan praktiikka-alue supistui alkuperäisestä alueesta, kun Mäntsälään tuli vuonna 1961 kunnaneläinlääkäri. Koko Hautjärven ajan alueeseen kuuluivat Mäntsälän pohjoiset kylät, pari eteläistä kylää Kärkölästä, melkoinen osuus Orimattilasta ja Pukkila kokonaisuudessaan. Alueella oli paljon lypsykarjoja, muutama sikala, jokunen talli ja praktiikkaa riittävästi opetukseen.

Kaikkialla Suomessa maatalouden rakennemuutos kiihtyi 1970-luvulta alkaen. Pienet karjatilat lopettivat toimintansa, mutta jäljelle jääneillä keskilehmäluku nousi, minkä vuoksi praktiikka ei vähentynyt samassa määrin. Sairasmatkoilla hoidettuja potilaita oli noin 8000–10 000 vuosittain.

NAUTAPRAKTIikka

Lypsylehmät olivat pääasiallisia potilaita. Poikima- ja laidunhalvaukset, steriliteetit, utaretulehdukset, vedinvammat, ketoosit, indigestiot, juoksutusmahan laajentumat, vierasesineet, synnytysvaikeudet ja erilaiset vasikoiden sairaudet olivat tavallisimpia sairaskäyntien syitä. Eläinlääkäriin työ oli hyvin hoitokeskeistä. **Matti Alangon** 1970-80-luvun vaihteessa käynnistämät kuukausitarkastukset olivat ensimmäiset ennaltaehkäisevät tiläkäynnit, mutta niissä keskityttiin vain hedelmällisyyteen. Terveystarkastukset käynnit ja ongelmatilaselvitykset pääsivät kunnolla käyntiin 1990-luvulla.

Nautakirurgiaa oli paljon: nauvoja, juoksutusmahoja ja joskus keisarileikkauksia. Koko Helsingin klinikoiden ajan Hautjärvellä oli huomattavasti enemmän nautapotilaita kuin Helsingin suurläinlinikalla, sillä luonnollisesti Helsinkiin oli vaikea saada lypsylehmiä hoidettavaksi. Kurssiarviossa vuonna 1990 opiskelijat kertoivat saaneensa 100 % käytännön lehmaopistaan ja 91 % käytännön sikaopistaan Hautjärvellä. Kaukokatseiset opiskelijat ehdottivat jo silloin märehäijä- ja sikaope- tuksen siirtoa kokonaan Hautjärvelle. Se toteutui vasta Saarelle muutettaessa.

HEVOSPRAKTIikka

Alkeellisista tiloista huolimatta **Prof. Moppe Mobergin** aikana tehtiin paljon hevosten leikkauksia: jänteiden polttoja ja halkai- suja, puunpurijaleikkauksia, kastroitioita, piilokivesoperaatioita, nivustyriä, munasarjakasvaimia. Hautjärvi oli silloin ainoa klinikka Suomessa. Kun **Saki Paatsama** oli nimitetty kirurgian professoriksi, hän kävi joskus opiskelijoiden kanssa Hautjär- vellä tekemässä hevosten leikkauksia, en- nen kuin klinikat valmistuivat Helsinkiin. Saki ja Moppe eivät olleet oikein hyvissä väleissä, eikä Saki arvostanut hautjärveläi- siä. Kun Saki lähti Helsingistä Hautjär- veä kohti, hän sanoi opiskelijoille, että nyt mennään 75 kilometriä pohjoiseen ja 75 vuotta ajassa taakse päin. Jonkinasteinen vastakkainasettelu jatkui vielä Alangon ai- kana: hautjärveläisten mielestä esimerkik- si rahoituksen ja resurssien jaossa jäätin lapsipuolen asemaan.

Helsingin klinikoiden toiminnan ai- kana Hautjärvellä leikattiin hevosia pää- asiassa vain seisaaltaan: genitaalikirurgiaa ja kastroitioita. Leikkaussalin matot levitet- tiin enää vaikeampiin orien kastroitioihin ja nivustyriin, pariin tamman sektioon se- kä lehmien vaativaan vedinkirurgiaan tai paramedianisektioon.

Suomen Raviurheilijain Liitto osti Ruotsista vuonna 1970 toisen Suomeen tuodun lv-orien, *Flight Songin*. Moppe ja maanviljelijä **Esko Seppälä** Kaukalammilta olivat tässä hankkeessa voimakkaasti mu- kana. Ori asui Seppälän tilalla, josta Esko toi sen Hautjärvelle astumaan tammoja. Tammat majoitettiin Hautjärvelle, jossa niiden tutkimukset hoituivat tietenkin *Mopen* ja muiden Hautjärven eläinlääkä- reiden toimesta. Eläintenhoitaja Pirkko Lampola muistelee, kuinka kaikki paikat olivat tammoja täynnä, sillä ori oli varsin suosittu. Hevosten lukumäärä oli alhai- simmillaan Suomessa 1970-luvun lopulla ja 1980-luvun alussa, mikä näkyi hevospr- aktiikan vähenemisestä.

Hautjärvi sai ensimmäisen ultraääni- laitteen vuonna 1984, toisena klinikkana Suomessa. Sen myötä tammapraktiikka

alkoi kukoistaa, koska pystyttiin diagn- osoimaan tamman tiineys jo kaksiviik- koisena. Myös munasarjadiagnostiikassa se on erinomainen, tänä päivänä korvaa- maton. Nykypäivän eläinlääkäriin lienee vaikea uskoa, että sitä ennen kaikki ti- neys-, kohtu- ja munasarjadiagnostiik- ka perustui rektaalipalpaatioon. Toisaalta harjoitus tekee mestarin: sormet kehittyivät herkiksi ja taitaviksi. Ultraäänilaitteiden ja keinosiemennyksen yleistyttyä Hautjär- ven polikliinisten tammapotilaiden määrä kääntyi laskuun.

Vuonna 1984 tein Farmos-yhtymälle kliinisiä kokeita Domosedan-rauhoitteen käytöstä. Tutkimme sen vaikutusta tam- mojen tiineyteen, ja kun tammat olivat varsoneet, tutkimme annostusta varsoilla. Farmos osti koetammoja, jotka lahjoitettiin Hautjärvelle kokeiden päätyttyä. Seuraa- vana vuonna tein tammoilla alkionsiirtoja **Merja Anttilan** ja **Tiina Kotilaisen** kans- sa, mikä johti ensimmäisen pohjoismaisen alkiovarsan syntymiseen vuonna 1986.

Alkionsiirrot jatkuivat ongelmatam- mojen toimiessa luovuttajina; Iita-niminen siitosoriin emä sai alkionsiirron avulla jäl- keläisen 11 vuoden tauon jälkeen. Suurta huomiota herätti kolmen alkiovarsan syn- tyminen samana kesänä Laukon kartanon hyvälle, mutta monta vuotta tyhjäksi jää- neelle *Noble Gem* -tammalle. Hevosten alkionsiirrot kohtasivat paljon vastustua, ja sen vuoksi Hippos salli ne aluksi vain ongelmatammoille. Rajoitusten poistuttua- kaan ne eivät ole saavuttaneet suurempaa suosiota Suomessa.

TUTKIMUS

Väitöskirjat olivat 1980-luvulle asti mono- grafoita, eli niistä ei syntynyt kansainvä- lisiä tieteellisiä julkaisuja, kuten nykyään tapahtuu. Mopen aikana oli kansainvälisiä julkaisuja vain Nordisk Veterinärmedicin -lehdessä, joka hyväksyi käsikirjoitukset il- man kunnollista peer review -menettelyä. Eläinlääkärilehteen kirjoitettiin ahkerasti, samoin ammattilehtiin: Hevostalous, Kar- jatalous, Nautakarja. Abstrakteja syntyi, kun osallistuttiin konferensseihin, jotka

olivat pääasiallisesti pohjoismaisia.

Moppe oli kaksi kertaa Yhdysvalloissa ja kaksi kertaa Saksassa vierailevana opettajana kuukauden ajan. Hän osallistui abstrakteilla myös kahteen ensimmäiseen kansainväliseen hevosten lisääntymiskonferenssiin. *Moppe* oli matkoillaan oppinut tuntemaan paljon tutkijoita ja oli kansainvälisesti orientoitunut.

Erkki Rajakoski, joka oli väitellyt Ruotsissa naudan munasarjalöydöksistä, oli varmaankin Suomen parhaiten tunnettu kotieläinten lisääntymistutkija. Vielä 1980-luvulla maailmalla puhuttiin ”Rajakowskin” follikkeleista. Rajakoski oli puolisen vuotta vierailevana opettajana ja tutkijana Pennsylvaniassa. Dosenttina hän luennoi Hautjärvellä lisääntymisfysiologiaa ja keinosiemennystä.

Kaarlo Kallela, josta tuli myöhemmin pitkäaikainen kotieläinhygienian professori, teki Hautjärvellä väitöskirjansa kasviestrogeeneista, joiden uuttaminen tehtiin Hautjärven laboratoriossa. Laboratoriossa oli kaksi laboranttia koko Hautjärven ajan; pitkäaikaiset työntekijät **Varpu Ruponen** ja **Marja-Liisa Tasanko** siirtyivät myös Saarelle.

Laboratorio toimi sekä kliinisenä että opetus- ja tutkimuslaboratoriona. Kaikki veri-, virtsa-, lanta-, maito-, sperma-, kohtu- ja raapenäytteet tutkittiin itse, vain joskus jouduttiin lähettämään mikrobiologisia näytteitä jatkoviljelyihin. Alkuaan kaikki tehtiin käsin, mutta myöhemmin saatiin verisolulaskija ja kliinisen kemian analyysointilaitteita. Laboratorion ominta osaamista oli mastiittidiagnostiikka, jossa molemmat laborantit kehittivät erittäin taitaviksi ja jota **Satu Pyörälä** ajanmukaisti viimeisimpien tutkimustulosten mukaan. Hautjärvellä oli maan ainoa eläinten spermatutkimuksiin erikoistunut laboratorio. Matti Alanko koulutti spermatutkimuksiin Varpu Ruposen ja myöhemmin **Magnus Anderssonin**, joka jatkoi Alangon työtä andrologina. Hankittiin muun muassa fluoresenssimikroskooppi, sperma-analyysointilaitteita, stereomikroskooppeja, alkion pakastuslaitteita ja mikroskooppeja opetuskäyttöön. Itse aloin tutkia tammojen kohtubiopsioita, ensin omassa tutkimuksessa ja pian maksupalvelutoimintana tammapraktiikkaa tekeville eläinlääkäreille.

Matti Alangon oli pakko keskittyä opetuksen uudistamiseen, minkä vuoksi tutki-

Synnytysapu kuului Obstetriikan ja gynekologian laitoksen ydintehtäviin. Juhani Taponen vetämässä ulos vasikkaa opiskelijoiden kanssa.

mukseen ei tahtonut jäädä aikaa. Eikä ollut tekijöitäkään, sillä kaikki opetus, praktiikka ja päivystys hoidettiin professorin, assistentin ja kolmen yliassistentin voimin 1970-luvulla ja 1980-luvun alkupuolella. Vain professori oli vapautettu päivystyksestä, me muut päivystimme yhden arki-illan viikossa ja yhden viikonlopun kuukaudessa. Pitkiäkään päivystysjaksoja ei jaettu, esimerkiksi pääsiäisen työrupeama alkoi normaalilla työpäivällä klo 8 torstaina ja päättyi työpäivän loputtua tiistaina klo 16.

Toki Matti Alanko usein keksi asioita, joita pitää ”tonkia”, mutta kovin pitkäjänteistä tutkimusta ei syntynyt. **Kalevi Heinosen** väitöskirja lehmien poikimisen jälkeisistä genitaalien muutoksista ja Magnus Anderssonin sonnien spermaa ja fertiliteettiä käsittelevä väitöskirja olivat hänen ohjaamiaan. Vuonna 1988 ilmestyivät ensimmäiset kolme nippuväitöskirjaa, joiden kaikkien viisi osatyötä julkaistiin kansainvälisissä vertaisarvioituissa lehdissä. Kun myös kaikki myöhemmät väitöskirjat yhtä lukuunottamatta sisälsivät 5–6 artikkelia, kansainvälisiä julkaisuja alkoi tulla enemmän. Edelleen eniten ilmestyi Eläinlääkärilehden ja ammattilehtien kirjoituksia sekä kongressiabstrakteja, mutta väitelleet opettajat alkoivat julkaista myös muuta tutkimusta kansainvälisissä lehdissä. Kliinisen työn paine teki tutkimuksen teon vaikeaksi,

mutta apurahojen ja virkavapaiden turvin päästiin välillä keskittymään tieteen tekoon ja tulostakin syntyi.

Matti Alangon kansainvälisyys rajoittui Pohjoismaihin, mutta siinä hän oli aktiivi-

Hautjärvellä leikattiin paljon lehmä; juoksutusmahan laajentuma oli tavallisin indikaatio. Klinikaeläinlääkäri Heidi Härtel tutkii juoksutusmahan vuoksi leikattua lehmää.

Ultraäänilaitteella tutkittiin aluksi tammoja, mutta pian se otettiin käyttöön myös muilla eläinlajeilla. Lehmää ultraava Tiina Iivanainen oli Hautjärven eläinlääkäreistä ensimmäinen, joka oli kiinnostunut pieneläinpraktiikasta ja pieneläinten lisääntymisestä.

Sperman tutkimus, pakastus ja säilytys olivat spermalaboratorion keskeisiä toimintoja opetuksen lisäksi. Magnus Andersson ja tutkimusteknikko Hannele Pentti lisäävät nestemäistä tyypeä säilytysastiaan. Magnus Anderssonista tuli myöhemmin keinollisen lisääntymisen professori.

Hautjärveltä valmistuneet väitöskirjat

Kaarlo Kallela: The incidence of plants oestrogens in Finnish pasture and fodder plants with special reference to their possible effects in cases of sterility in ruminants, 1964

Matti Alanko: Fertilization and early development of ova in AI-gilts, with special reference to the role of tubal sperm concentration, 1974

Kauko Roine: Studies on reproduction in female reindeer, with special reference to morphological and physiological conditions and foetal development, 1974

Satu Pyörälä: Clinical aspects on bovine mastitis and treatment during lactation, 1988

Terttu Katila: Changes and evaluation of the equine uterus after and induced endometritis, and foaling: an experimental and clinical study, 1988

Kalevi Heinonen: Postpartum reproductive function in Finnish dairy cows, 1988

Erkki Koskinen: Reproductive performance in mares in Finland. A study of seasonality, ovulation and postovulatory breeding, 1991

Vesa Rainio: Embryo production in finnsheep, 1992

Magnus Andersson: Fertility studies in Finnish dairy artificial insemination bulls, 1993

Mikko Vesanen: Bovine cytosol estrogen, progesterone and androgen receptor and steroid hormone concentrations in physiological states and in cystic ovarian disease, 1993

LISÄTIETOA

Eläinlääkärimatrikkelit

Kun flutteri unohtui. Eläinlääkäreiden tarinakirja. Fennonet Oy, Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä; 2003.

Outi Karemaa. Vanhan tieteenalan nuori korkeakoulu EKK 1945-1995. Anneli Mäkelä-Alitalo, toim. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä; 1995.

Lehmästä leopardiin. Eläinlääkärityön muistoja. Anneli Mäkelä-Alitalo, toim. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki; 2013.

nen. Pohjoismaissa toimivat *Nordisk Veterinärförening för Husdjursreproduktion* (NVHR) ja *Nordisk Veterinärförening för Mastitbekämpande*, joihin Suomikin kuului omana osastonaan. Matti Alanko oli Suomen osaston puheenjohtaja ja Sex-info-lehden päätoimittaja. Lehti lähetettiin NVHR:n Suomen osaston jäsenille; siinä oli kongressiraportteja ja yhteenvetoja uusimmista tutkimustuloksista. *Nordisk Veterinärkongress* kokoontui joka vuosi vuoronperään kussakin Pohjoismaassa. Sinne osallistuimme sankoin joukoin ainakin abstrakteilla, joskus suullisellakin esityksellä. Pohjoismaiset eläinlääkärikongressit ja NVHR lopettivat toimintansa 1990-luvun lopussa. Silloin oli jo niin paljon kansainvälisiä tiedeyhdistyksiä ja kongresseja eri eläinlajeista ja eri aloilta, että pohjoismainen yhteistyö kävi tietyllä tavalla tarpeettomaksi.

HAUTJÄRVEN HENKI

Moppe oli sivistynyt ja suvaitsevainen mies, joka kohteli kaikkia tasapuolis-

Hautjärvellä oli runsaasti laitumia tammoille. Terttu Katila esittelee Pohjoismaiden ensimmäistä alkion siirrolla syntynyttä varsaa ja sen kantanutta tammaa.

Erkki Pyörälä puhuu asiakkaan kanssa eläinlääkäreiden toimistossa. Hän oli Hautjärven kantavia voimia, pidetty opettaja ja kollega.

ti. Hän kävi koirineen metsällä Hautjärven henkilökunnan kanssa – moni heistä harrasti metsästystä ja ajokoiria. Moppe kävi raveissa hevosiensa kanssa, missä piireissä hän oli hyvin arvostettu, muun muassa. Riihimäen ja Helsingin raviratojen hallitusten jäsen. Hänellä oli luottamustoimia sekä *Ayrshire*-yhdistyksessä, keinosiemennystoimikunnassa että hevosjalostusyhdistyksissä. Suhtautuminen opiskelijoihin oli mutkatonta, ja opiskelijoiden illanvietoissa professori oli usein nähty vieras. Opiskelijat pitivät kovasti Hautjärven jaksosta: käytännön läheisestä kliinisestä työstä, opettajista ja opetuksesta. Varsinkin alkuun kaikki opiskelijat asuivat Hautjärvellä, mikä voimisti kurssin yhteen kuuluvuutta. Käsite *Hautjärven henkion* lähtöisin *Mopen* ajoilta.

Moppe oli kartanon isäntä, joka hallitsi tilaa melko itsevaltaisesti. Valitettavasti runsas alkoholin käyttö heikensi tehokasta työn tekoa, mutta vaikka Moppe usein jouduttiin juhlien jälkeen taluttamaan päärakennuksen yläkertaan, ei kukaan kyseenalaistanut hänen auktoriteettiaan. Henkilökunta oppi itseohjautuvaksi, kun johtajalta ei aina riittänyt tarmoa erilaisten

asioiden hoitoon. Luennot Moppe kuitenkin aloitti aina täsmällisesti klo 8.15 riippumatta siitä, miten myöhään edellisenä iltana oli mennyt.

Matti Alanko oli lintubongari, luonnossa liikkuja, kalamies ja kulttuurin, erityisesti oopperan, harrastaja. Keväällä pysähdyttiin usein tilakäyntien välillä kiikaroimaan lintuja Pukkilan Kantelejärvellä. Hän korosti opiskelijoille kunnioitettavaa ja arvostavaa suhdetta eläimiin ja niiden omistajiin.

Matti Alangon aikana toimintaa ja henkilökuntaa ”tonisoitiin”. Mopen suurpiirteisen tyylin jälkeen henkilökunnan oli tottuminen uusiin, tehokkaampiin käytäntöihin. Hautjärvi nykyaikaistui, opetus saatiin järjestykseen ja ajanmukaistettua ja tutkimuskin alkuun. Hallinnon uudistuksen myötä Hautjärvellekin tuli johtoryhmä, mikä tarjosi eri henkilöstöryhmille vaikutusmahdollisuuksia. Yhteisten illanistujaisien aika oli kuitenkin ohi, ja kaikille yhteinen tilaisuus oli yleensä vain joululögi viimeisenä työpäivänä ennen joulua.

Nuoremmat eläinlääkärit osallistuivat toki innokkaasti lääketehtaiden opiskelijoille järjestämiin tilaisuuksiin. Me Hautjärvellä asuvat eläinlääkärit kokoonnuim-

me melko usein keskinäisiin illanviettoihin. Yhteishenki eläinlääkäreiden kesken oli hyvä. **Erkki Eki Pyörälälle** kuuluu kiitos paitsi uusien eläinlääkäreiden rekrytoimisesta, myös heidän perehdyttämisestään. *Ekin* ansiota oli myös joka-aamuinen häsäkän hallinta, kun piti jakaa sairasmatkat ja opiskelijat opettajien kesken ja antaa ajo- ja hoito-ohjeita uusille opettajille. Hän oli klinikan koossa pitävä voima, jolta saattoi aina kysyä neuvoa. Opiskelijat osasivat antaa arvoa Hautjärven ilmapiirille, joka oli opiskelijaystävällinen. Heitä ohjattiin kärsivällisesti ja ystävällisesti kädestä pitäen ja annettiin tehdä mahdollisimman paljon itse. Hautjärven henki säilyi – ja siirtyi myös Saarelle.

LÄHTÖ HAUTJÄRVELTÄ

Yhdessä muiden Eläinlääketieteellisen korkeakoulun (EKK) laitosten kanssa Hautjärvi oli käynyt läpi hajasijoituspyrkimykset. Kaikille oli vaikeaa kymmen vuotta kestänyt uhka Kuopioon siirrosta 1974 –1983, koska sinä aikana kaikki tilojen korjaukset, laitehankinnat ja virkojen täytöt olivat jäissä. Rauhallista tilannetta ei kestänyt kym-

Hautjärvellä asuvien eläinlääkäreiden seuraelämä oli vilkasta. Satu ja Erkki Pyörälä sekä Maria ja Magnus Andersson lapsineen grillaamassa makaraa nuotiolla rivitalon pihalla.

Matti Alangon läksiäiset vuonna 1995.

mentäkään vuotta, kun Kuopioon siirto tuli taas esille. Jälleen kerran taistelu voitettiin, mutta EKK menetti itsenäisyytensä, kun siitä tuli Eläinlääketieteellinen tiedekunta Helsingin yliopistoon (HY) 1995.

Hautjärven tilanne ei kuitenkaan ollut yhtä yksinkertainen kuin muun EKK:n. Helsingin yliopistolla oli jo monta tutkimus- ja koeasemaa, eikä se halunnut yhtään lisää. Yliopistoon liittämisen ehtona oli, että HY:n ja EKK:n yhteenlasketut toimintamenot alentuvat 6–7 milj. mk. Lisävaatimuksena oli 45–55 henkilön vähennys, mikä oli suurempi kuin EKK:n silloinen opettajakunta ja neljännes koko henkilöstöstä. Kohtuuttomista vaatimuksista saatiin onneksi tingittyä, suurimmaksi osaksi ne katettiin Hautjärven lakkauttamisesta syntyneillä säästöillä ja henkilöstövähennyksillä.

Hautjärven siirtoa suunniteltiin Kuopioon, Jokioisiin ja Helsinkiin, mutta lopulta paikka löytyi ihan naapurista, Saaren kartanosta. Tärkeintä oli, että ambulatoariselle klinikalle tärkeä praktiikka-alue pysyi samana. Saarella alkoi hyvin toimiva yhteistyö Mäntsälän ammattioppilaitoksen (MAO, nykyinen KEUDA) kanssa, jolta

ostetaan erilaisia palveluita ja jonka karsaakaan käyttää opetukseen. Hautjärven henkilökunnalla oli aluksi epäluuloja MAO:a kohtaan, koska oli totuttu olemaan yksin ja itsenäisiä. Sitä paitsi me kaikki olimme kovin kiintyneitä kauniiseen, lähes 40 vuotta ”kotina” olleeseen Hautjärveen, joten muutto oli vaikea. Aluksi se heijastui henkilökunnan tytymättömyytenä Saarella, jonne jouduttiin muuttamaan vielä keskeneräisiin tiloihin. Tänä päivänä voi kuitenkin todeta ratkaisun olleen oikea, ja yhteistyö ammattioppilaitoksen kanssa on sujunut erinomaisesti.

Professori Alanko oli jo kymmenen vuotta pitänyt vireillä uuden klinikan rakentamista Hautjärvelle. Hänen arkkitehtipoikansa oli tehnyt opinnäytetyönään siitä suunnitelman, ja klinikan pienoismalli oli hänen toimistossaan. Hautjärven lakkauttaminen ja muutto Saarelle oli Matille suuri pettymys. Lisäksi tuli yliopiston uusi toimintakulttuuri ja perusteellinen klinisen opetuksen ja klinikkakierron uudistus. Matti Alanko ei halunnut olla enää mukana näissä muutoksissa vaan jätti eroanomuksensa toukokuussa 1995. Siitä alkaen minä toimin Hautjärven johtajana lopun aikaa

sekä johdin Saaren suunnittelua ja muuttoa elokuussa 1996. Ensimmäisenä tehtävänäni kokemattomana johtajana jouduin pitämään yt-neuvottelut, koska kymmenen ihmisen työpaikka loppui. Onneksi osa eläköityi, osa siirtyi työttömyyseläkkeelle ja osa sai työpaikan MAO:sta. Viimeisenä tehtävänä jouduin vielä hankkimaan meklarin ja järjestämään Hautjärven irtaimiston huutokaupan, sillä yliopisto lupasi huutokaupan tulot meille, jos hoidamme kaiken itse.

Hautjärven kartano myytiin **Lea Lah-tiselle**, ja entinen klinikka toimii hevostal-lina. Lisääntymistieteen ja ambulatoarisen klinikan opetus – täydennettynä tuotantoeläinten terveyden- ja sairaanhoidolla – jatkuu Saaren kartanossa.

Kirjoittaja, emerita professori Terttu Kattila-Yrjänä, opiskeli Hautjärvellä kevätlu-kukauden 1974 ja toimi Hautjärven opet-tajana 1978–1996.